

Forfatter: Brorson, Hans Adolph

Titel: Udrag fra Troens rare Klenodie, 1.-2. del. - 1951

Citation: Brorson, Hans Adolph: "Troens rare Klenodie, 1.-2. del. - 1951", i Brorson, Hans Adolph: *Troens rare Klenodie, 1.-2. del. - 1951*, 1951-56, s. XVII. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brorson01-shoot-idm140726737631680/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Troens rare Klenodie, 1.-2. del. - 1951

XVII

delelse fra forlaget eller eksemplarer med årstal på bindet, sådan som vi kender det fra J². Sandsynligheden taler derfor til gunst for den brug, vi har gjort af Fastings oplysning.

Vi har nu set på det stof, man har at arbejde med ved udgivelsen af »Troens rare Klenodie». Når spørgsmålet så bliver, hvilken af udgaverne man skal lægge til grund, synes det rimeligt at vælge en af dem, hvori salmestoffet foreligger i fuldstændigt omfang, og dermed går J¹ og J² ud af betragtning.

Så kunne man læge J³, som jo er den første, der har alle salmerne; men det viser sig, at retskrivningen i denne udgave ikke kan andet end vække betænkeligheder ved det præg af inkonsekvens, som hviler over den. Eksempelvis kan nævnes, at man snart finder stavemåden *ej, vej, dejlig, øje, høje* o. s. v., snart *ey, vey, deylig, øye, høye* o. s. v. Formen *siel* veksler med *siel, I* (pronominet) med *j*. I nogle af arkene hersker der en almindelig sammenblanding af de forskellige former; i andre tilfælde følger det ene ark væsentlig een stavemåde, det næste en anden. J³ ville derfor frembyde særlige vanskeligheder, hvis den skulle lægges til grund.

J⁴ har i nogen måde bragt orden i tingene, selv om heller ikke den — lige så lidt som nogen af de andre udgaver — er fuldkommen. Dette har været anledningen til, at man i nærværende udgave har valgt J⁴ som tekstgrundlag. Desuden må det siges at være et gode, at man hertil har en udgave, hvis datering ikke hviler på slutninger, men på udtrykkelig angivelse af årstal på titelbladet, og i den henseende er J⁴ jo den eneste af de fuldstændige udgaver, som gør lydest. At J⁴ på visse punkter har fjernet salmerne lidt fra deres oprindelige skikkelse ved at modernisere sproget, f. eks. ved at forandre *stunge* til *sprøge*, *fød* til *født*, kan ikke tale imod at vælge den. Dels er forholdet nemlig det, at allerede J³ betyder en modernisering i sammenligning med Tønderhefterne, f. eks. ved afskaffelsen af former som *aandsens, dødsens, evighedsens*, så »Troens rare Klenodie» har overhovedet aldrig eksisteret med nøjagtig samme sprogforn som hefterne. Dels må man gå ud fra, at moderniseringen

XVIII

må være foretaget efter Brorsons ønske eller i hvert fald med hans billigelse. Det kan ganske vist ikke antages, at han ligefrem i moderne forstand har læst korrektur; det var ikke dalidens forfatterskik, og den vekslende retskrivning gør det ulænkeligt; men en modernisering, som planmæssigt fortsætter gennem alle udgaver, kan selvfølgelig ikke være undgået hans opmærksomhed, og havde han ikke syntes om den, havde det jo kun kostet ham et ord at få den slandsat. J¹ danner i det stykke ikke afslutningen; den har -- som allerede berørt -- endnu formerne *du est, du barst, du lærst* o. lign., og med J² som overgang ser vi dem forsvinde i J⁶⁻⁷. Brorson må have haft øje for betydningen af, at hans bog i sproglig henseende fulgte tidens udvikling.

Hvilken opmærksomhed han viste de små ting i versene, får vi for øvrigt belyst ved at se på de rettelser, han har foretaget i slutningsverset af salmen »I denne søde jule-tiid« (nr. 6, 7, se s. 31 flg.). Dette vers, som er senere tildigtet, foreligger i 3 former: 1) i en håndskreven form, 2) i Pontoppidans salmebog, 3) i »Troens rare Klenodie«. Linie 7 hedder i 1: *den lyst har ingen lige*, i 2: *den lyst er uden lige*, i 3: *den fryd har ingen lige*. I linie 9 har 1 og 2: *jeg gaaer herfra*, medens 3 har: *jeg vil herfra*. Her kan der ikke være tvivl om, at det er Brorson selv, der har rettet. Sådant har han altså fileet på disse udtryk, i sidste tilfælde vel af tankemæssige grunde, i det første af sproglige. Og den samme ejendommelighed hos ham møder vi ved at sammenligne de af provst Otzen fundne håndskrevne Brorsonsalmes med de tilsvarende trykte*).

Men når man har set dette, forstår man, at digteren heller ikke kan have været ligegyldig for, i hvilken skikkelse de nye udgaver bragte hans salmer. Og at han også har haft hånd i hank med J⁴, fremgår af, at der i denne udgave — ligesom for øvrigt allerede i J³ — findes rettelser, der afgjort ser ud til at være foretaget af ham selv. Der er små ændringer af samme art, som vi lige har mødt. Vi tager nogle eksempler. Først et vers (nr. 104, 5), som i J⁴ lyder:

*) Povl Otzen, anf. skr.